

دانشگاه پیام نور

دانشکده : خراسان رضوی

مرکز:

مشهد

پایان نامه

برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد

رشته : علوم اجتماعی

گروه : جامعه شناسی

عنوان پایان نامه :

بررسی عوامل اجتماعی موثر بر افت تحصیلی دانش آموزان دبیرستانهای مینودشت

استاد راهنما : دکتر علیرضا اسماعیلی

استاد مشاور : دکتر ابراهیم صالح آبادی

دانشجو : محمد ممشلی

بهمن ۹۰

دانشگاه پیام نور

Payam Noor University Khorasan

Faculty: Khorasan Razavi

Center:

Mashhad

Thesis Submitted for the Award of Master of

M.A./M.SC.

Social Sciences Sociology

Thesis

Factors that influence high school students drop Minoodasht

Advisor:

Dr. Alireza Esmaeili

Reader:

Dr. Ebrahim Saleh Abad

By: Mohammad Mamashly

Feb:2012

تقدیم به :

محققین ، دانشجویان و مسئولین آگاه و دلسوز سیاسی ، اجتماعی ، فرهنگی ،
به‌ویژه به کلیه مدیران ، دبیران و مربیان پرتلاش و فداکار .
و همچنین به کلیه پدران و مادران علاقمند به مسائل تربیتی که قلبهای ملامال از
مهر و مسائل تربیتی که عطوفتشان برای فرزندان میهن اسلامی می‌تپد و همگام با
مسئولین و تربیت به حکم وظیفه الهی و شرعی خویش به مصداق آیه شریفه (ویزکیهم
و یعلمهم الكتاب و الحکمه...) در تعلیم و تربیت و تزکیه عزیزانشان نهایت همکاری و
تلاش را دارند و تمام نیرو و توان خویش را صرف پرورش جوانانی مؤمن و صالح ،
آگاه و اندیشمند نموده و آنان را با فرهنگ اسلامی مانوس می‌نمایند.

تقدیر و تشکر :

سپاس فراوان خدای متعال را که به آدمی اندیشه و عقل عطا فرمود تا بکاود و بداند واز علم و آگاهی چراغی برافروزد و هستی خویش را روشنی بخشد.
دروود بی پایان به رسول گرامیش حضرت ختمی مرتبت محمد مصطفی (ص)
بزرگ معلم بشریت که مشعل هدایت را برافروخت و تعلیم تربیت را فرضیه دانست و بر همه واجب.

بنابر حدیث فوث که یکی از تعالیم ارزشمند مکتب انسان ساز اسلام است جا دارد که از کلیه سروران و عزیزانیکه از هر طریق ممکن در تهیه و تدوین این تحقیق یار و یاور من بودند سپاسگذاری نمایم . از استادان محترم جناب آقای دکتر علیرضا اسماعیلی و آقای دکتر ابراهیم صالح آبادی و تمامی اساتید گرامی که این امر، مرا یاری فرمودند کمال تشکر و امتنان را دارم.

انشاءالله

نام خانوادگی : ممشلی

نام : محمد

عنوان پایان نامه : بررسی عوامل اجتماعی موثر بر افت تحصیلی دانش آموزان دبیرستانهای مینودشت

استاد راهنما : علیرضا اسماعیلی

استاد مشاوره : ابراهیم صالح آبادی

نماینده گروه آموزشی : عبدالحسین تفضلی مقدم

استاد داور : نادر صنعتی شرق

درجه تحصیلی : کارشناسی ارشد

رشته : علوم اجتماعی

گرایش : جامعه شناسی

دانشگاه : پیام نور خراسان رضوی

مرکز : مشهد

تاریخ دفاع : ۱۳۹۰/۱۱/۹

تعداد صفحه : ۱۱۵

کلید واژه ها :

افت تحصیلی، کنترل اجتماعی، موفقیت خانواده، دوستان تحصیلی، پایگاه اجتماعی

چکیده :

تحقیق حاضر با عنوان بررسی عوامل اجتماعی موثر بر افت تحصیلی دانش آموزان متوسطه نظری شهر مینودشت اجرا شده است. هدف از انجام این تحقیق مشخص نمودن نقش عوامل اجتماعی بر افت تحصیلی دانش آموزان متوسطه می باشد که به شیوه ی تحقیق میدانی اجرا گردیده است. جامعه آماری این تحقیق را ۱۴۹۷ نفر از دانش آموزان مقطع متوسطه رشته های ریاضی، تجربی، انسانی که در سال تحصیلی ۱۳۸۹ در مدارس شهر مینودشت مشغول به تحصیل بوده اند می باشد. حجم نمونه این تحقیق با استفاده فرمول کوکران از بین جامعه آماری، به تعداد ۳۱۶ نفر معین گردیده که در ابتدا به شیوه خوشه ای از کل دبیرستانهای مینودشت انتخاب ، سپس از داخل دبیرستانها به شیوه مطبق متناسب و در نهایت از داخل کلاسها به شیوه نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب گردیده اند. ابزار بکار رفته در جهت گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق می باشد. و برای آزمون قرار دادن فرضیات ابتدا آنها را در قسمت توصیف داده ها توصیف کردیم و بعد به بیان فرضیات پرداختیم و در آخر هم فرضیات از طریق آزمون اسپیرمن سنجیده شد و نتیجه آن چنین به شرح ذیل بیان شد. محاسبه میزان همبستگی اسپیرمن بین دو متغیر افت تحصیلی و میزان تحصیلات پدر چنین بیان شد که بین این دو متغیر رابطه وجود دارد. محاسبه میزان همبستگی اسپیرمن بین دو متغیر افت تحصیلی و درآمد پدر چنین بیان شد که بین این دو متغیر رابطه وجود دارد. محاسبه میزان همبستگی اسپیرمن بین دو متغیر افت تحصیلی و درآمد مادر چنین بیان شد که بین این دو متغیر رابطه وجود دارد. محاسبه میزان همبستگی اسپیرمن بین دو متغیر افت تحصیلی و شغل پدر چنین بیان شد که بین این دو متغیر رابطه وجود دارد. محاسبه میزان همبستگی اسپیرمن بین دو متغیر افت تحصیلی و شغل مادر چنین بیان شد که بین این دو متغیر رابطه وجود دارد. محاسبه میزان همبستگی اسپیرمن بین دو متغیر افت تحصیلی و میزان اعتماد خانواده چنین بیان شد که بین این دو متغیر رابطه وجود دارد. محاسبه میزان همبستگی اسپیرمن بین دو متغیر افت تحصیلی و میزان نظارت خانواده چنین بیان شد که بین این دو متغیر رابطه وجود دارد. محاسبه میزان همبستگی اسپیرمن بین دو متغیر افت تحصیلی و سابقه معلم چنین بیان شد که بین این دو متغیر رابطه وجود دارد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول	
۲	۱-۱ مقدمه.....
۴	۱-۲ بیان مسئله.....
۹	۱-۳ اهمیت و ضرورت تحقیق.....
۱۲	۱-۴ اهداف پژوهش.....
۱۲	۱-۴-۱ هدف کلی.....
۱۲	۱-۴-۲ اهداف فرعی.....
فصل دوّم	
۱۴	۲-۱ مبانی نظری تحقیق.....
۱۴	۲-۱-۱ دیدگاه صاحب نظران.....
۱۶	۲-۱-۲ نظریه آیزن و فیشن باین.....
۱۷	۲-۱-۳ نظریه ماکس وبر.....
۱۸	۲-۱-۴ نظریه کارل مانهایم.....
۱۹	۲-۱-۵ نظریه بازیل برنستاین.....
۲۰	۲-۱-۶ نظریه دیویس.....

۲۱	۷-۱-۲ نظریه الیوهابت
۲۱	۸-۱-۲ نظریه هانری ژان
۲۲	۹-۱-۲ نظریه گلاس
۲۳	۱۰-۱-۲ نظریه دوکاستر
۲۴	۱۱-۱-۲ نظریه کنترل اجتماعی
۲۴	۱۲-۱-۲ نظریه سازنده گرا
۲۹	۲-۲ تعریف مفاهیم
۳۰	۱-۲-۲ پیشنهاد تحصیلی دانش آموزان
۳۰	۲-۲-۲ انگیزه آموختن
۳۰	۳-۲-۲ محرومیت منطقه
۳۱	۴-۲-۲ فقر مالی
۳۱	۵-۲-۲ فقر فرهنگی
۳۱	۶-۲-۲ کمبود امکانات و تجهیزات آموزشی
۳۲	۷-۲-۲ مدارس خصوصی و غیر انتفاعی
۳۲	۸-۲-۲ نارضایتی معلمان
۳۳	۹-۲-۲ خدمات مشاوره ای

۲-۲-۱۰ نظارت بر امتحانات	۳۳
۲-۲-۱۱ نظارت بر امتحانات خسارت ناشی از افت و شکست تحصیلی	۳۴
۲-۲-۱۲ عوامل موثر در افت تحصیلی	۳۵
۲-۲-۱۲-۱ عوامل درون سازمانی	۳۶
۲-۲-۱۲-۲ عوامل برون سازمانی	۳۶
۲-۲-۱۲-۳ معلم و جایگاه تعلیم	۳۶
۲-۲-۱۲-۴ مشکلات معلمان	۳۶
۲-۳ مروری بر پیشینه تحقیق	۴۳
۲-۴ نقد و بررسی چارچوب نظری تحقیق	۴۹
۲-۴-۱ فرضیه‌های تحقیق	۵۱
۲-۳-۲ متغیرهای تحقیق	۵۱
۲-۳-۳ تعریف متغیرها	۵۴

فصل سوم

۳-۱ مقدمه	۵۸
۳-۲ روش تحقیق	۵۸
۳-۳ جامعه آماری	۵۹

۳-۴ نمونه و روش نمونه گیری.....	۶۰
۳-۵ ابزارهای جمع آوری اطلاعات.....	۶۲
۳-۶ روش مقایسه با معیار.....	۶۴
۳-۷ روش پیش آزمون.....	۶۴
۳-۸ روش های آماری.....	۶۵

فصل چهارم

۴-۱ مقدمه.....	۷۰
۴-۲-۱ افت تحصیلی.....	۷۱
۴-۲-۲ تحصیلات پدر.....	۷۲
۴-۲-۳ تحصیلات مادر.....	۷۳
۴-۲-۴ درآمد پدر.....	۷۵
۴-۲-۵ درآمد مادر.....	۷۶
۴-۲-۶ شغل پدر.....	۷۸
۴-۲-۷ تحصیلات پدر.....	۷۹
۴-۲-۸ اعتماد خانواده.....	۸۱
۴-۲-۹ نظارت خانواده.....	۸۲

۱۰-۲-۴ سابقه معلم..... ۸۴

فصل پنجم

۱-۵ بیان یافته ها ۸۷

۲-۵ تبیین یافته ها ۸۸

۳-۵ نتیجه گیری ۹۰

۴-۵ ارائه اقدامات و راهکارهای اجرایی ۹۱

۵-۵ موانع تحقیق ۹۴

ضمائم

منابع ۹۵

پرسشنامه ۹۸

فهرست جداول

عنوان

صفحه

-
- جدول (۱-۴): توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ افت تحصیلی ۷۱
- جدول (۲-۴): توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ تحصیلات پدر ۷۲
- جدول (۳-۴): توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ تحصیلات مادر ۷۳
- جدول (۴-۴): توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ درآمد پدر ۷۵
- جدول (۵-۴): توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ درآمد مادر ۷۶
- جدول (۶-۴): توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ شغل پدر ۷۸
- جدول (۷-۴): توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ شغل مادر ۷۹
- جدول (۸-۴): توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ میزان اعتماد خانواده ۸۱
- جدول (۹-۴): توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ میزان نظارت خانواده ۸۲
- جدول (۱۰-۴): توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ میزان سابقه معلم ۸۴

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۷۱.....	نمودار(۱-۴): نمودار توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ افت تحصیلی.....
۷۲.....	نمودار(۲-۴): نمودار توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ تحصیلات پدر.....
۷۴.....	نمودار(۳-۴): نمودار توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ تحصیلات مادر.....
۷۵.....	نمودار (۴-۴): توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ درآمد پدر.....
۷۷.....	نمودار(۵-۴): نمودار توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ درآمد مادر.....
۷۸.....	نمودار (۶-۴): توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ شغل پدر.....
۸۰.....	نمودار(۷-۴): نمودار توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ شغل مادر.....
۸۱.....	نمودار(۸-۴): نمودار توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ میزان اعتماد خانواده.....
۸۳.....	نمودار(۹-۴): نمودار توزیع فراوانی نمونه مورد مطالعه از لحاظ میزان نظارت خانواده.....

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه

آموزش و پرورش بعنوان اساس و زیر بنای توسعه فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی هر جامعه ای است که فقط بخشی از آن در مدارس صورت می گیرد، مدرسه بعنوان یک نظام اجتماعی حساس و مهم از جایگاه خاصی در جامعه برخوردار است. جامعه به نظام آموزشی نیروی انسانی، امکانات و سرمایه می دهد و در مقابل انتظار دارد که نظام آموزشی نیازهای جامعه را برآورده سازد و کودکان را مطابق الگوهای مطلوب جامعه پرورش دهد، پاسخگویی به نیازها و انتظارات جامعه مستلزم تحقق هدفهای آموزشی است که مبین آرمانهای آن جامعه می باشند و تحقق هدفهای آموزشی نیز مستلزم اثربخشی سازمان و آن نیز در گرو اداره بخشی مدارس است. (علاقه بند ۱۰:۱۳۷۶)

آموزش رسمی گرچه میلیون ها جوان را در مقطع دبیرستان و دانشگاه به خاطر اشتغال به آموزش از کار دور نگه می دارد ولی عامل بزرگی در ایجاد فرصت اشتغال است و شرط هر نوع اشتغال در سازمان های اداری گذراندن دوره ای آموزشی در سطوح مختلف است. (گلشنی فومنی ۱۳۷۳: ۶۱-۶۸).

یکی از مشغله های اصلی بشریت در تمام دوران، توانا ساختن نسل آینده در اداره امور خویش و سپردن میراث فرهنگی بوده است. قسمت اعظم این وظیفه، در ابتدا توسط خانواده انجام می شد. همزمان با گسترش جوامع و تقسیم کار اجتماعی و اقتصادی وظیفه تعلیم و تربیت به نهاد آموزش و پرورش محول گردید. این نهاد به طور رسمی عهده دار این امر گشت تا بر اساس اصول و اهداف مورد قبول جامعه، توانایی ها و استعداد های کودکان و نوجوانان را شناسایی نماید و به منظور اجتماعی شدن و به عهده گرفتن مسئولیت های آتی تعالیم لازم را به آنان بیاموزد. امروزه دیدگاه مردم در مورد آموزش و پرورش به گونه ای است که استفاده از امکانات تربیتی جامعه را حق طبیعی و

مسلم خود می دانند. دلیل عمده این امر آن است که تعلیم و تربیت با سرنوشت انسان در زندگی آینده پیوند خورده است. در عصر حاضر بسیاری از امکانات مادی و نیروهای انسانی در خدمت تعلیم و تربیت قرار گرفته است. همچنین تعلیم و تربیت در بسیاری از جوامع یک سرمایه گذاری بلند مدت محسوب می شود. که به بهای چشم پوشیدن و صرف نظر کردن از رشد کوتاه مدت دیگر امکانات جامعه حاصل می شود. بنابراین اگر تعلیم و تربیت نتواند نیروهای انسانی تحت آموزش خود را در قالب انواع تخصص ها و مهارت های مکمل و مورد لزوم جامعه درآورد و بدین ترتیب نتواند به ایفای نقش خود در زمینه شکوفایی جامعه پردازد، در واقع باید گفت که این امکانات و نیروها به هدر رفته است. لذا تفکر عاقلانه حکم می کند که سرمایه ها و نیروهای به کار گرفته شده در تعلیم و تربیت به گونه ای برنامه ریزی و سازماندهی شود تا بتواند به اهداف مورد نظر خویش دست پیدا کند.

کودکان و نوجوانان در دوران تحصیل، نگرش مثبت یا منفی نسبت به خود و محیط پیرامون بدست می آورند این مسأله به مقدار زیاد به تجارب موفق یا ناموفق دانش آموزان در دوران تحصیل بستگی دارد. آنها در مدرسه در مسیر رشد و بالندگی قرار می گیرند. در حقیقت در طول بهترین سالهای عمر خود با عوامل مختلف مؤثر بر تحول شناختی، عاطفی و اجتماعی به کنش متقابل می پردازند.

آنها با پیشرفت در تحصیلات و افزایش میزان یادگیری علاوه بر رشد علمی به سلامت روانی نیز دست پیدا می کنند. بر عکس در صورت عدم موفقیت تحصیلی و فشارهای روانی ناشی از آن، بهداشت روانی شان برهم خورده و بدین گونه خسارتهایی متوجه آنها و جامعه می شود.

به همین دلیل باید به مقوله افت تحصیلی توجه بیشتری نمود تا بتوان با شناخت آن، توانایی ها

و شایستگی های کودکان و نوجوانان را بارور کرد.

۱-۲ بیان مسئله

معلم از عناصر اصلی برنامه ریزی آموزشی در کلاس هیچکدام را جز برقراری ارتباط و روشهای تدریس گوناگون، بعنوان اسلحه ای همراه ندارد و آن هم به بهانه ندیدن دوره و نداشتن امکانات، کمبود وقت و شلوغ بودن کلاس درس از بین می رود و گاهی معلم و دبیر بدون انگیزه با نداشتن فرصت کافی، نداشتن تجربه و علم وافیه، نداشتن فضای صافی، توانایی نوشتن طرح درس و طراحی آموزشی را ندارد، او فقط یکشب از دانش آموز مظلوم کلاس خود جلو تر است

معلمی که مانند یک مجری به کلاس درس می رود، می تواند به اهداف مندرج در کتاب درسی برسد و مانند نمونه در کتاب کار کلاسداری کند و با آزمون مستمر و پایانی انتظارات آموزشی نظام و سیستم های رایانه ای را برطرف سازد. ولی آیا یادگیری هم صورت گرفته است؟ آیا این یادگیری به رفتاری مناسب در زمان و شرایطی خاص تبدیل می شود و جایی که ما بعنوان ناظر و مراقب امتحانی بالای سر او نیستیم آیا این عمل و کنش رفتاری، باز هم رخ خواهد داد؟

جواب این سوال را پیازه داده است، پاسخ آن را در رفتار مردم درون یک جامعه جستجو کنید؛ نظم، رفاقت، علائق، سائق ها، نگرش ها، همکاری، مسئولیت پذیری و.... همگی از نحوه آموزش یک معلم- مجری در کلاس درس ناشی می شود، چون (معلم- مجری) مانند یک رسانه آموزشی خوب و مناسب، مسئولیت و توانایی انتقال دانش و مهارت های آشکار و پنهان مکتوب در یک کتاب درسی را به ذهن دانش آموزان و هنرآموزان بر عهده دارد.

یکی از آفت های مهم و بزرگ تعلیم و تربیت هر نظامی که همه ساله به میزان بسیار زیادی امکانات منابع و استعداد های بالقوه انسانی و اقتصادی را تلف کرده و اثرات غیر قابل جبرانی را در ابعاد مختلف اجتماعی بر جای گذاشته و از ملاک های عدم موفقیت هر نظام آموزشی که گریبان گیر کلیه نظام های آموزشی است افت تحصیلی می باشد که از دیر باز چه قبل از انقلاب و چه بعد از آن

و تا کنون جامعه ما گریبان گیر این مسئله بوده است افت تحصیلی عبارت است از ضایعات مربوط به ورودی ها در نظام آموزشی که شامل ترک تحصیل و کاهش معدل ترم تحصیلی است. (فولادی، ۱۳۷۱: ۵۸).

طراحی نظام آموزشی بهینه نیازمند اعمال نوین دیدگاه آسیب شناسانه نسبت به آن است تا تحقق هدف اصلی آموزش و توسعه منابع انسانی میسر گردد در مدارس ایران نگرش دانش آموزان نسبت به تحصیل و انگیزه درونی در همه رشته ها و مقاطع تحصیلی پایین می باشد. دوره متوسطه یکی از مهمترین دوران تحصیل می باشد که همه چیز در امتداد این دوره می باشد، حرکت شتابان علم و تکنولوژی وظیفه آموزش و پرورش را برای دانش افزایی و مهارت آموزی عموم مردم به خصوص دوره نوجوانی تا جوانی بسیار زیاد کرده است. با توجه به این موضوع رویگردانی از نظام آموزش مدرسه ای را تنها نمی توان با توسل به ضعف و ناتوانی دانش آموزان تعیین کرد. (ماجد، ۱۳۸۳: ۱۱۰).

آمار گزارش شده دوره متوسطه نظری سال ۱۳۸۹ شهر مینودشت طبق جدول زیر است:

پایه تحصیلی	گرایش	تعداد شرکت کننده	تعداد قبولی	درصد قبولی
اول	عمومی	۶۹۱	۴۰۷	۵۸/۹
دوم	انسانی	۱۱۸	۸۳	۷۰
دوم	تجربی	۲۲۶	۹۰	۳۹/۸
دوم	ریاضی	۹۶	۸۸	۹۱/۶
سوم	انسانی	۱۰۵	۵۱	۴۸/۵
سوم	تجربی	۱۸۳	۱۱۹	۶۵
سوم	ریاضی	۹۸	۶۷	۶۸/۳

طبق جدول تعداد شرکت کنندگان در امتحانات در سال اول عمومی ۶۹۱ نفر، تعداد قبولی ۴۰۷ نفر یعنی ۵۸/۹٪ بوده است.

در سال دوم در گرایش علوم انسانی ۱۱۸ نفر، تعداد قبولی ۸۳ نفر یعنی ۷۰٪ بوده است. در گرایش تجربی ۲۲۶ نفر، تعداد قبولی ۹۰ نفر یعنی ۳۹/۸٪ بوده است. و در گرایش ریاضی ۹۶ نفر، تعداد قبولی ۸۸ نفر یعنی ۹۱/۶٪ بوده است.

در سال سوم در گرایش علوم انسانی ۱۰۵ نفر، تعداد قبولی ۵۱ نفر یعنی ۴۸/۵٪ بوده است. در گرایش تجربی ۱۸۳ نفر، تعداد قبولی ۱۱۹ نفر یعنی ۶۵٪ بوده است. در گرایش ریاضی ۹۸ نفر، تعداد قبولی ۶۷ نفر یعنی ۶۸/۳٪ بوده است.

داده های فوق این واقعیت را نشان می دهد که در هر سه سال دوره متوسطه نظری در کلیه گرایشها افت تحصیلی موجود بوده است. اما چرا این مسئله وجود دارد؟ چه عوامل و متغیر هایی با این مسئله در ارتباطند؟ و چه نوع ارتباط با چه درجه و سهمی بین افت تحصیلی و عوامل و متغیرهای تاثیر گذار وجود دارد؟

مطالعات نظری نشان می دهد که افت تحصیلی تحت تاثیر عواملی است که بخشی مربوط به دانش آموز نظیر استعداد، هوش، علایق، ویژگی های جسمی و... و بخشی مربوط به محیط پیرامون او است. و در طبقه بندی دیگر عوامل افت را به عوامل اساسی خانواده، دانش آموز، جامعه و مدرسه نسبت می دهند (بیابانگرد، شماره ۱۱۵: ۱۰)

دانش آموز با همه ویژگی هایی که او را احاطه کرده است در مدرسه و کلاس درس حضور می یابد و به هنگام تحصیل همه عوامل مرتبط نقش و سهم خود را در پیشرفت یا عدم پیشرفت تحصیلی وی خواهند داشت. کلیه عوامل هر کدام سهم خاصی در جریان تحصیل دانش آموز دارد و بخشی از این عوامل درون فردی و غیر قابل انعطاف است. لذا محیط بیرونی مدرسه، خانواده، جامعه

باید با آن هماهنگ شوند اما برخی از عوامل قابل انعطاف است که باید مطالعه و شناسایی شده و نوع، تحصیل و میزان سهم هر عامل در جریان تحصیلی فرد مشخص گردد. حال سوال اساسی این پژوهش شکل می گیرد که عوامل اجتماعی افت تحصیلی در بین دانش آموزان متوسطه مینودشت در سال ۱۳۸۹ کدامند؟

محمد علی پولادی در سال ۱۳۷۵ پژوهشی تحت عنوان بررسی عوامل مهم افت تحصیلی در دبیرستان های پسرانه اهواز انجام داده است. حجم نمونه ۴۰۰ نفر بوده و پایه های اول تا چهارم در سه گرایش ریاضی تجربی و انسانی انجام شده و از دو مقیاس سنجش علل افت تحصیلی و شاخص افت تحصیلی استفاده شده است و روش آماری بکار گرفته شده آمار توصیفی، تحلیل عوامل و تحلیل رگرسیون است.

شهین کریم پور تحقیقی در خصوص بررسی عوامل مهم افت تحصیلی در دبیرستان های دخترانه اهواز در سال ۷۳-۷۲ انجام داده است که حجم نمونه ۴۰۰ نفر و جامعه آماری سال اول تا چهارم دبیرستان که دانش آموزانی که دارای مردودی حداقل یک بار در پایه مورد نظر بوده است که در این تحقیق از تحلیل عوامل، روش همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیره و همبستگی های چندگانه استفاده شده است. (بخش چکیده)

بررسی مقایسه ای افت تحصیلی دانش آموزان متوسطه نظری استان خوزستان نسبت به کل کشور از عبدالمجید عسکری در سال ۱۳۷۹ انجام شده که هدف دستیابی به عوامل زمینه ساز افت تحصیلی بوده و جامع آماری آن کلیه مدارس متوسطه نظری استان خوزستان و کشور در سال ۷۱-۷۰ لغایت ۷۸-۷۷ بوده است که در بخش نتایج به ۱۰۸ متغیر مرتبط به افت تحصیلی اشاره نموده و نتیجه گرفته است که هر یک از این متغیرها به نحوی با افت تحصیلی مرتبط است.